

Državni svet.

Iv. Škarja.

1. Zgodovinski pregled.

Dne 11. oktobra 1922 je pričel poslovati v Beogradu prvi državni svet kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, organizovan po določbah zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922, Služb. Nov. št. 111, in po uredbi o poslovnem redu v državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 5. septembra 1922, Služb. Nov. št. 196, da vrši v čl. 103. vidovdanske ustave naložene posle.

Ta ustavna ustanova je za Slovence nova, novo bo za slovenske pravnike tudi marsikaj, kar bo prišlo iz državnega sveta. Zato je umestno, da Slovenski Pravniki, preden prične priobčevati važnejše odločbe tega vrhovnega upravnega sodišča, seznanijo svoj pravniški krog z zgodovino državnega sveta kraljevine Srbije; poznanje zgodovinskega razvoja bo koristno za razumevanje današnje organizacije in poslovanja te važne ustanove.

Leta 1804. je na Orašču nad Bukoviško Kislo Vodo izbruhnila srbska vstaja proti Turkom pod vodstvom Karagjorgja. Že ob pričetku borbe s stoletnim neprijateljem so vstaši čutili, da niso dovolj močni in da jim je treba tuje pomoči. Obrnili so se takoj za pomoč do Rusije po odposlanstvu, katero je vodil prota Matej Nenanović. Rusija se je odzvala in dala naprošeno pomoč, obenem pa je opozorila vstaše na potrebo, da si organizirajo neko telo, ki bi upravljalo notranje posle vstanka poleg vojvod, ki so bili vedno v neprestani borbi z neprijateljem. Ko je odposlanstvo, vrnivši se v domovino, sporočilo to Karagjorgju in drugim vojvodom, so ti takoj pripoznali sporočeno potrebo. V kratkem sta vodja Karagjorgje in vojvoda Milovanović sklicala vse vojvode na sestanek v selo Borak v beograjski nahiji in na tem sestanku so

izbrali 12 »savetnikov«, iz vsake nahije po enega, ter tako ustvarili prvi srbski »državni svet«. Ta državni svet so namestili v Volavškem manastiru (Rudniško okrožje), kjer je prvič pričel z delom v vseh narodovih poslih, vštrevši sodstvo. Kasneje je bil državni svet premeščen v Bogovaški manastir (Valjevsko okrožje), kjer je ostal do osvojitve mesta Smedereva, v Smederevu je posloval do osvojitve Beograda, potem pa v Beogradu. Člani državnega sveta so bili spočetka poglavitno vojvode, večinoma nepismeni, ki so često odhajali na bojišče; zato se je sestava tega kolegija često menjavala; pozneje, s krajevnim širjenjem vstaje, so došle v ta svet tudi druge ugledne osebe, kolikortoliko šolane. Delokrog sveta, ki je menjaval često svoje ime, spočetka ni bil določen, ustvarjal si ga je sam, vršeč zakonodavno, upravno in sodno oblast. Njegovi člani, borbe navajene močne osebnosti, so pri tem seveda takoj še v dobi prve vstaje prišle v navzkrižje s Karagjorgjem, ki si je prizadeval, da od vojaškega vodje postane šef državne uprave. V prvi dobi razmerje med tema faktorjema ni bilo jasno določeno, ni se znalo, ali sta enakopravna, ali je eden podrejen drugemu. Končno je dosegel nadvlado Karagjorgje. Leta 1811. je vodja Karagjorgje postal s pristankom narodne skupščine poglavar države. Tega leta je bila izvršena reorganizacija državnega sveta in uprava ločena od sodstva. Državni svet je bil razdeljen na dva oddelka; iz 6 članov državnega sveta je bil ustanovljen »praviteljstvujušči sovjet narodni«, ki je upravljal vse upravne posle kolegialno in čigar člani so se imenovali »popečitelji« (ministri); iz ostalih članov takratnega državnega sveta pa je bil ustvarjen »veliki ali narodni sud«, ki je vršil čisto sodne posle. Člane obeh oddelkov je postavljaj Karagjorgje. Ta sistem pa se je zrušil l. 1813 in od tedaj so se reforme najprvo nanašale na novo organizacijo sodne oblasti.

Leta 1824 je narodna skupščina na predlog kneza Miloša, videč potrebo ureditve upravne oblasti, sklenila, da se vzpostavi »sovjet srbski«, kakršen je bil v dobi prvega vstanka. Ta svet je bil že l. 1826 reorganiziran podobno kakor l. 1811, namreč razdeljen na en upravni in en sodni oddelek, leta 1827 pa popolnoma ukinjen in njegovi posli prenešeni na kneževost

pisarno (kneževo svito). S tem je dobil knez Miloš kakor njegov prednik Karagjorgje absolutno oblast v roke, toda ne za dolgo.

Po predlogu ruske diplomacije je porta v hatišerifu od 8.—10. oktobra 1830, s katerim je bilo Srbiji priznано pravo, da samostojno uredi svojo notranjo organizacijo, knezu pa nasledstvo prestola, predpisala, da sme knez vršiti upravne čine samo dogovorno s svetom narodnih starešin, članom tega sveta pa je priznala stalnost v njihovem dostojanstvu. Teh knežev absolutno moč omejujočih določb pa Miloš ni izvedel, dokler ni bil od naroda prisiljen. To se je zgodilo leta 1835, ko se je knez vdal narodovemu pokretu in izdal takozvano Sretenjsko ustavo. Ta ustava predvideva državni svet »kot najvišjo oblast v Srbiji poleg kneza«, ki ž njim sodeluje v upravi in zakonodaji. Z ustrojstvom istega leta je bila tudi podrobno urejena pristojnost državnega sveta.

Po tej ustavi je bil državni svet izenačen s knezom; vsi državni organi, izvzemši kneza, so mu bili podrejeni; tudi ministri so bili samo njegovi izvršilni organi, katerim je dajal naročila in ki so mu morali redno poročati o svojem delovanju, vsak po svoji stroki. Državni svet je izdajal zakone in uredbe, knez je imel samo pravico relativnega veta: dvakrat je smel odkloniti sankcijo, toda tretjič v drž. svetu sklenjene zakone in uredbe je moral podpisati; pravico absolutnega veta je imel samo, kadar bi se dokazalo, da taki sklepi vedejo k pogubi naroda ali proti državni ustavi.

Taka razdelitev oblasti je bila nenormalna in bi bila utegnila dovesti do tega, da bi si državni svet prisvojil tudi prejšnjo knežjo absolutno moč. Kakor je bil Milošu nevšečen pritisk naroda, da odstopi skoro vso moč državnemu svetu, tako so mu bili vseč protesti od zunaj, namreč od Avstrije, Rusije in Turške, proti izvedbi Sretenjske ustave. V teh zunanjih protestih je našel Miloš oporo, da je mogel še istega leta z novim ustrojstvom zopet potisniti državni svet podse, tako da je bil sicer najvišja oblast vendar »neposredno pod knezom stojiča«; imel je pripravljati zakone in uredbe ter jih predlagati knezu v reševanje in razpošiljati kneževe ukaze in odločbe nižjim oblastvom.

S tem stanjem Rusija zopet ni bila zadovoljna ter je povzročila, da je porta dala Srbiji novo ustavo (hatiserif od 10. — 12. decembra 1838), znano pod imenom Turška ustava. Ta ustava je zopet ojačila pozicijo državnega sveta na škodo kneza in narodne skupščine, kateri je do takrat pripadalo pravo ustanavljanja budžeta in sklepanja davkov za pokrivanje državnih izdatkov.

Oblasti so bile sedaj razdeljene tako, da je imel državni svet široko zakonodavno, knez pa jako upravno oblast.

To ravnotežje oblasti pa je državni svet prekucnil v svojo korist že naslednjega leta z zakonom o ustrojstvu sveta kneževine srbske. Državni svet je obdržal po tem zakonu svojo zakonodavno oblast neokrnjeno, knez pa je bil v upravnih činih vezan na predloge ali zaslišanje drž. sveta. Aleksander Karagjorgjević je sicer poskusil, da zopet pridobi izgubljeno avtoriteto, ali je v borbi z državnim svetom podlegel, ker je Turčija intervenirala v prid državnega sveta. Sledilo je celo še večje zoženje kneževine upravne oblasti, tako da je izgubil vse obeležje šefa izvršilne oblasti.

Vsemoč državnega sveta je ta pot trajala dalje časa, namreč do l. 1861, ko je knezu Mihajlu uspelo, da je z zakonom 17. avgusta 1861 o ustrojstvu državnega sveta, ne da bi ukinil ustavo iz l. 1838., zmanjšal pristojnost drž. sveta in ga spravil v položaj popolne zavisnosti od kneza. Drž. svet je sicer obdržal vse funkcije zakonodavnega telesa, vso upravo pa je vzel v roke knez, ki je nastavljal sam ministre, kateri so bili enako odgovorni njemu kakor državnemu svetu.

Ko je bil knez Mihajlo ubit in proklamirana ustava od leta 1869., spremenila se je razdelitev državne oblasti. Narodna skupščina, ki je bila dotlej samo posvetovalni organ kneza in drž. sveta, je dobila zakonodavno oblast, ki je bila odvezeta drž. svetu; ta je dobil novo, široko področje na upravnem in upravnosodnem polju. Njegovi posli se dele v tri vrste:

1.) za vlado je bil posvetovalni organ; 2.) prenešana je nanj cela vrsta upravnih poslov s pravico odločanja: brez njegovega odobrenja se ne smejo vršiti izdatki iz občega, z budžetom odrejenega kredita za izredne potrebe, ne smejo se pobirati določeno višino presegajoče okrožne, okrajne in ob-

činske doklade, ne smejo se dajati posojila iz državne blagajne in iz blagajne uprave fondov, njegova odločba je potrebna za razlaščenje nepremičnin v občo narodno korist, za izjemno sprejemanje oseb v srbsko podaništvo itd.; 3.) rešuje kompetenčne spore med upravnimi oblastvi in pa takozvane upravne spore, ki se zasnujejo, kadar se posameznik pritoži proti ministrskemu rešenju.

Po ustavi l. 1888. je drž. svet obdržal svoje področje, določeno z ustavo l. 1869, ali je bila njegova pozicija ojačena: garantovana mu je nezavisnost tako glede reševanja v njegovo pristojnost spadajočih predmetov kakor glede položaja njegovih članov; noben zakonski predlog, naj pride iz vladne ali skupščinske iniciative, ne sme priti v narodni skupščini v pretres, če ni bil poprej državni svet vprašan za mnenje. Dodeljeni so mu bili tudi novi upravni posli: sestavlja kandidat-ske liste za izpraznjena mesta v glavni kontroli, apelacijskem in kasacijskem sodišču, rešuje pritožbe proti volitvam v okrožne skupščine in občinske odbore. Razširjena je tudi njegova upravnosodna pristojnost: postane disciplinsko sodišče za uradnike.

Ustava l. 1901 je prinesla drž. svetu novo razširjenje njegovih upravnosodnih funkcij: poedinci in glavna kontrola se morejo pritožiti na državni svet proti kraljevemu ukazu; pojem upravnega spora, za čigar rešitev je pristojen državni svet, dobi širši obseg.¹⁾

Po ustavi l. 1903 je bil državni svet še sočinitelj v zakonodaji, po vidovdanski ustavi od 28. junija 1921 pa mu je odvzeto sodelovanje v zakonodaji.

Ta najstarejša državna ustanova, nekdam mogočen političen činilec, v nekaterih dobah vsemogočen, je od zakonodavne, sodne in upravne oblasti izgubil prvo popolnoma, drugo in tretjo pa je obdržal samo deloma. Po današnji ustavi je v prvi vrsti vrhovno upravno sodišče, v drugi vrsti pa vrhovni upravni organ, ki je v glavnem obdržal zgoraj navedene in še nekatere druge upravne posle.

¹⁾ Te zgodovinske podatke sem posnel po Kumanudiju, Administrativno pravo, in po zapisniku prve seje državnega sveta z dne 11. oktobra 1922 iz govora predsednikovega.

2. Sedanja ureditev.

Pristojnost državnega sveta v upravnih poslih pomenja omejitev ministrstev in samoupravnih teles v svobodnem odločanju tako, da so nekateri upravni čini omenjenih upravnih organov odvisni od pritrditve državnega sveta (inicijativo imajo omenjeni upravni organi) ali pa od predloga državnega sveta (inicijativa pripada njemu). Ta njegova pristojnost se razteza poglavitno na teritorij, kjer veljajo zakoni prejšnje kraljevine Srbije, izjemoma na teritorij cele države n. pr. odobrenje spreminjanja ali razveljavljanja pogodbe na škodo države kot sopogodnice po čl. 84 zakona o državnem računovodstvu. Te upravne funkcije vrši državni svet vedno v plenarnih sejah, dotične predloge za plenum pa pripravljajo redno stalni oddelki ali izjemoma v to izvoljeni odseki.

Upravnosodne funkcije pa vrši drž. svet v šestih peteročlenih oddelkih (senatih). Predmeti uprav. sodstva smejo priti v plenarno sejo samo, kadar je treba doseči enotnost pravosodstva v posameznih oddelkih (čl. 4 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922, Sl. Nov. št. 111 v zvezi s čl. 13—15 uredbi o poslovnem redu v državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 5. septembra 1922, Sl. Nov. št. 196). Tudi v takih primerih plenum ne rešuje sam konkretnih pritožb oziroma tožb, ampak dela le abstraktne sklepe, kateri so potem obvezni za posamezne oddelke pri odločanju v konkretnih primerih. Take rešitve plenarne seje se morajo objavljati v Službenih Novinah, ni pa doslej poskrbljeno za uradno objavljanje sistematične zbirke takih plenarnih sklepov in važnejših odločb posameznih oddelkov. Ker nimamo take zbirke, je hvalevredna inicijativa Slov. Pravnika, ki namerava stalno priobčevati načelne ali v drugem oziru važne odločbe državnega sveta. Pripominjam, da je odločbe prejšnjega državnega sveta kraljevine Srbije objavljial Policijski Glasnik in da je M. Vukičević objavil zbirko odločb državnega sveta iz dobe pred l. 1909.

Razdelitev poslov državnega sveta za leto 1923 je ta-le:

I. o d d e l e k rešuje pritožbe proti odločbam upravnega sodišča v Zagrebu, predmete po zakonu o ureditvi okrožij in srezov, po zakonu o okrožnih, sreskih in občinskih budžetih,

po občinskem zakonu in po monopolskem zakonu; vodi nadzor nad samoupravnimi edinicami, rešuje spore o pristojnosti (točki 3 in 4 člena 103 ustave) in pritožbe proti odločbam nadzorne oblasti po zakonu o poroti;

II. o d d e l e k odloča in rešuje predmete finančne prirode (večino tvorijo carinskokazenske stvari);

III. o d d e l e k rešuje pritožbe proti odločbam upravnega sodišča v Sarajevu, tožbe proti odločbam in ukazom ministrstev: za gradbe, promet, narodno zdravje, poljoprivredo in vode ter predloge teh ministrstev upravnega značaja;

IV. o d d e l e k rešuje pritožbe proti odločbam upravnega sodišča v Celju, tožbe proti odločbam in ukazom ministrstev: vojne in mornarice, trgovine in industrije, agrarne reforme, vere, socialne politike, za izenačenje zakonov ter predloge teh ministrstev upravnega značaja;

V. o d d e l e k rešuje pritožbe proti odločbam upravnih sodišč v Beogradu in Skoplju, tožbe proti odločbam in ukazom predsednika ministrskega sveta in ministrstev: zunanjih zadev, notrajnih zadev, za šume in rudnike, pošte in telegrafa, ter predloge teh ministrstev upravnega značaja;

VI. o d d e l e k rešuje pritožbe proti odločbam upravnega sodišča v Dubrovniku, tožbe proti odločbam in ukazom ministrstev: pravosodja, prosvete, financ ter predloge upravnega značaja iz resorov teh ministrstev.

S posli resora finančnega ministrstva se po navedenem bavita dva oddelka, II. in VI.; podrobnejša porazdelitev pa ni vnaprej določena, poglavitno rešuje II. oddelek fiskalne zadeve, VI. oddelek pa druge stvari finančnega resora. Ošteviljenje oddelkov se izvrši vsako leto po činu njihovih z žrebanijem določenih predsednikov.

Začasna sprememba razdelbe poslov je dopustna po potrebi (čl. 10. uredbe o poslovnem redu); iz tega razloga se pripravlja sprememba, da bo prevzel nekatere posle iz resora ministrstva vojne in mornarice VI. oddelek od IV. oddelka.

Kolikor rešujejo posamezni oddelki predloge upravnega značaja, veljajo njihovi sklepi samo kot predlogi za plenum državnega sveta, ki mu pripada končno odločanje, kakor zgoraj omenjeno.

3. Postopek in odločbe.

Poslovanje državnega sveta kot upravnega sodišča je odeto z neko tajinstvenostjo, ki jo je moči opazati tudi v upravi in celo v bogoslužju srbske pravoslavne cerkve. Spominjam na številne zakonske načrte, uredbe in druge vladne ukrepe, ki so često presenetili interesirane kroge, kateri niso mogli verjeti, da v pripravljalnem štadiju ne bi bili potrebni njihovi nasveti in predlogi. Dočim se pri nas cerkveni obredi vrše pred očmi vernikov, se v srbski pravoslavni cerkvi, ki se je v marsičem prilagodila narodnemu značaju, opravljajo obredi večinomoma za ikonostasom, le semintje se odpro vratica ikonostasa, da narod vidi svečenika pri izvrševanju obredov. V obravnavanju pritožb (tožb) pred državnim svetom se tudi opravljajo nekatera procesna dejanja brez obvestitve prizadete stranke in celo iz odločbe stranka ne izve vselej, kateri razlogi so bili državnemu svetu merodajni.

Tendenca, da se omeji publiciteta postopka pred državnim svetom celo proti določbam novega zakona ali mimo njega, vidi se tudi iz uredbe pravosodnega ministra o poslovnem redu; naj navedem samo en primer: čl. 50 uredbe pravi, da državni svet rešuje o tožbah in pritožbah brez prisotnosti tožbenih strank, kar se vobče tolmači tako, da ni ustnih razprav, in ne tako, da se samo sklepanje vrši brez prisotnosti stranke. Zakon pa pravi v čl. 41., da državni svet rešuje samo o pritožbah (proti odločbam upravnih sodišč), in ne tudi o tožbah (proti rešitvam vrhovnih upravnih oblastev) brez poziva strank (glej tudi čl. 21 in 25 zakona). Državni svet bo kmalu prišel v položaj, da zavzame svoje stališče v vprašanju zakonitosti omenjene določbe te uredbe, ako pravosodno ministrstvo ne bo prej smatralo za potrebno, da uredbo spravi v soglasje s predpisom zakona.

Spričo večje publicitete prejšnje naše uprave in upravnega sodstva sem iskal razloge za to tajinstvenost. Ne vem sicer, če sem pravo pogodil, mislim pa, da leži vzrok v mladosti uprave in upravnega sodstva. Vojaški vodje vstankov, ki so bili večinomoma tudi šefi pravosodja in uprave, so morali svoje ukrepe skrivati pred svojimi turškimi gospodarji; tudi

potem, ko je Srbija dobila pravico lastne organizacije, se je morala čuvati pred vmešavanjem suverenske oblasti visoke porte. Končno ni bilo in tudi danes še ni dovolj strokovno izvežbanega osebja v državnem aparatu, da bi njegovo delo prenašalo publiciteto in javno kritiko. Pa bodisi, da ti razlogi niso pravi, s tem dejstvom mora računati, kdor presoja današnjo našo upravo in upravno sodstvo in hoče sodelovati v prizadevanju, da se doseže širša publiciteta in stvarno izboljšanje, kar je po mojem mnenju pogoj za zaupanje naroda v upravo in upravno sodstvo.

Ko je stopil v veljavo novi zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih, je bilo vloženih že več tisoč pritožb; te pritožbe se sedaj rešujejo po tistem časovnem redu, kakor so bile vložene, vsled predpisa čl. 50 omenjenega zakona sicer v oddelkih, organiziranih po novem zakonu (torej ne več v ple-numu), toda po predpisih prejšnjega zakona o ureditvi državnega sveta in prejšnjega zakona o poslov. redu v državnem svetu. Ako pa stranka, ki ima vloženo pritožbo, s posebno vlogo navede tehtne razloge, se ozira državni svet na take razloge in vzame pritožbo v reševanje prej, kakor bi sicer prišla na vrsto. Te stare pritožbe utegnejo biti do poletja vse rešene, v nekaterih oddelkih prej v drugih pozneje po različnosti obremenitve posameznih oddelkov. Ko bo to dovršeno, se lotijo posamezni oddelki reševanja tožb, vloženih potem, ko je stopil v veljavo novi zakon o državnem svetu in upravnih sodiščih; za reševanje teh tožb veljajo predpisi novega zakona in uredbe o poslovnem redu.

Odločbe državnega sveta imajo kasatoričen značaj, rešitev upravnega oblastva se razveljavi ali pritožba (po novem zakonu tožba) odbije. Za vse vmesne rešitve in končne odločbe po starem poslovnem redu so uvedeni tiskani obrazci.

Ako pride v oddelku do sklepa, da je izpodbijana rešitev nezakonita, se to naznani prizadetemu ministrstvu z navedbo razlogov in z vabilom, da na določeni novi seji minister zastopa svoje stališče ali poda pismeno izjavo. Če se minister ne odzove ali če pristojni oddelek državega sveta ne usvoji njegove ustne ali pismene izjave, se izda ministrstvu odločba, da se razveljavlja njegova rešitev iz prej pismeno naznanjenih raz-

logov, stranka pa se samo obvesti, da je spodbijana rešitev razveljavljena in da dobi stranka od zadevnega upravnega oblastva novo rešitev. Razlogi se stranki ne povedo, vsaj do zadnjega časa je bilo tako.

Ako se pritožba odbije, se v odločbi navaja, da je oddelek razmotril akte in našel, da je spodbijana rešitev na zakonu osnovana (zakoni se citirajo), vsled česar se pritožba odbija in spodbijana rešitev potrjuje.

Pisec tega članka je v VI. oddelku ponovno predlagal, da se preneha s staro prakso glede vsebine odločb ter da se navajajo v vsaki odločbi dejanske činjenice, katere se smatrajo za ugotovljene, in pravna ocena teh činjenic. Potrebno je to za orientacijo strank in pravnih zastopnikov, potem za kontrolo strank, da-li je v primeru razveljavljene izpodbijane rešitve upravno oblastvo izdalo novo rešitev res v skladu z odločbo državnega sveta, priporočljivo pa, ker bo narod imel zaupanje v pravosodstvo državnega sveta le, če bo vsaka odločba vsebovala tudi dokazna dejstva in razloge. Umestnost predlagane spremembe v dosedanji praksi je bila pripoznana glede potrebe, da se navedejo razlogi.

Kakor zgoraj omenjeno, se v primeru odklonitve pritožbe izrek navadno glasi: Pritožba se odbije in spodbijana rešitev potrdi (osnažava). Ta dosedaj prakticirana formula se ne more zagovarjati z določbami niti starega poslovnega reda niti novega zakona ali poslovnika; odkod izvira, nisem mogel dognati; morda iz zamenjavanja upravnosodnih in upravnih funkcij državnega sveta, kajti vršeč zgolj upravne funkcije državni svet v nekaterih primerih odobruje, oziroma potrjuje ukrepe upravnih oblastev. Po zakonu se pritožba samo odbije in nič drugega; neumestna je omenjena formula brezdvomno, kadar se pritožba odbije iz formalnega razloga (prekasno ali ne predpisanim potom vložena, nezadostno opremljena), kajti v tem primeru ne pride do stvarne presoje spobijane odločbe; tudi bi državni svet utegnil priti v navzkrižje, kjer se proti isti rešitvi pritoži več prizadetih strank, in bi moral eni stranki pritožbo odbiti iz formalnega razloga ter rešitev potrditi, pritožbi druge stranke pa meritorno ugoditi in isto rešitev upravnega oblastva razveljaviti. Umestnost tega razloga je VI. oddelek pripoznal

in ta oddelek ne uporablja več dosedanje formule, temveč izreka samo, da se pritožba odbija; čujem, da tudi dva druga oddelka že postopata tako.

Referate in rešitve izdelujejo sedaj tajniki, izjemoma pripravljajo referate v težjih slučajih člani državnega sveta, po novi uredbi pa bodo redoma pripravljali referate člani državnega sveta in le izjemoma glavni tajniki.

Zapisniki se sestavljajo o plenarnih sejah, v oddelkih pa vprašanje zapisnikov še ni enotno urejeno.

Te informacije so se mi zdele potrebne za presojanje in razumevanje odločb državnega sveta; pokazati sem tudi hotel, da golo objavljenje odločb iz nekaterih oddelkov, četudi dobesedno, ne bi imelo prave vrednosti, ampak da bo moral priobčevalec odločbe dopolnjevati s podatki iz razprave v oddelku, vsaj dokler se rešujejo pritožbe po starem poslovnem redu.

Naš zakon o glavni kontroli.*)

Dr. Karl Šavnik.

I.

Potreba kontrole, kako se gospodari z državnim denarjem, je tako elementarna, kakor je očitno, da gre tu za funkcijo, ki se mora na izvestni razvojni stopnji že po načelu delitve dela ločiti od uprave v ožjem pomenu besede. Za pravega organizatorja tako zasnovane kontrole lahko smatramo v bivši

*) S tem reproduciram svoje predavanje v društvu »Pravniku« z dne 24. marca in 11. aprila t. l. Takratni tekst sem tu spremenil le toliko, 1.) kolikor tehnika izražanja napram bralcu zahteva ali dopušča drugo, zlasti krajšo formulacijo, 2.) da sem izločil nekatere detajle ali jih zamenjal z drugimi, ki sem jih spoznal za značilnejše, 3.) da sem izkoristil priliko revizije za stilistične retuše. — Uporabljal sem: A. Wagner, Hand- u. Lehrbuch der polit. Oekonomie, IV. Finanzwissenschaft; Mischler - Ulbrich, Oesterr. Staatswörterbuch (čl. Staatshaushalt); Anträge betr. die Organisation u. Reform des Rechnungsdienstes, ki jih je predložila l. 1914. t. zv. Kommission zur